

Unes preguntes a Ferran Suay, del TELP

QUIM GIBERT (psicòleg)

L'any 2003 va néixer el Taller de l'Espai Lingüístic Personal (TELP). Els psicòlegs Ferran Suay i Gemma Sanginés, pares de la iniciativa, es van adonar que tenir consciència lingüística no implica disposar de prou eines per a poder viure en català. I aleshores van posar fil a l'agulla a aquest innovador taller amb l'objectiu de facilitar que ens sentim bé quan parlem en català, en qualsevol situació.

— Quines variables governen el comportament dels catalanoparlants que renuncien alegrement a exercir els seus drets lingüístics?

— Quan una persona usa una llengua, generalment pretén dues coses: una és aconseguir els seus objectius (comprar un producte, obtenir una informació, transmetre una idea...), és a dir, comunicar-se; l'altra és conservar l'anonimat, i això vol dir no donar més informació que la que volem transmetre. El castellà proporciona automàticament aquests dos objectius, pràcticament sempre. Per contra, el català no ho fa. Quan mantenim el català, sabem que el nostre interlocutor fa una atribució d'intenció política a la nostra conducta que, en determinades ocasions, ens pot perjudicar.

— Tenint en compte que el predomini del castellà està pregonament instal·lat entre els nostres costums, quina mena de treball psicològic feu a fi que la condició de catalanoparlant pugui ser assumida amb comoditat?

— Treballem sobre els recursos conductuals de les persones. Mirem de desenvolupar-los per tal que puguem sentir-se més còmodes quan fan efectiva la seua opció lingüística. Això vol dir treballar sobre aspectes cognitius (allò que ens diem a nosaltres mateixos), comunicatius (què diem als altres i com ho diem) i emocionals (com ens sentim).

— Des de la creació del TELP fins avui, quines són les millors solucions individuals que heu detectat que permetin de fer un ús satisfactori de la nostra llengua?

— Les que no inclouen discutir o que no miren de convèncer l'interlocutor. Especialment, algunes amb recurs a l'humor o amb una utilització intel·ligent de les especificitats de cada situació i de cada persona.

— A un jove que va descobrir el món, quins avantatges li podem dir que té el fet de mantenir-se en català?

— Bàsicament, els avantatges de fer allò que vols fer, sense deixar que t'imposen una manera de comportar-te, és a dir, els avantatges de comportar-se assertivament, que és una cosa que tots els llibres d'autoajuda recomanen amb insistència, com a condició necessària per al benestar personal.

— «En castellano, que así nos vamos a entender. ¿O no habla castellano?», t'etziba una cambrera o un funcionari estatal. A quin recurs (o argument) del TELP podem recórrer?

— Això depèn de l'interlocutor i de tu mateix. Cada persona té preferència per uns recursos o uns altres i, de la mateixa manera, se sentiria incòmoda usant-ne uns altres. Per això ens resistim a donar receptes concretes. Jo, particularment, crec que explicaria que em resulta incòmode parlar en castellà, i demanaria de ser atès per una persona més capacitada.

— Gairebé cinc anys després d'impulsar el TELP, quin balanç en feu?

— Ha tingut més ressò del que esperàvem. Ara mateix deuen haver passat pels nostres tallers aproximadament un miler de persones; n'hem fet també uns quants a Euskal Herria, i hem desenvolupat algunes adaptacions específiques per a col·lectius concrets, com ara el de funcionaris d'atenció al públic.

— Quina és l'anècdota més entranyable dels nombrosos TELP realitzats?

— Fa de mal dir. Potser la d'una estudiant castellanoparlant que s'hi havia inscrit pensant-se que li ensenyaríem a resoldre les seues dificultats amb persones catalanoparlants, i va fer tot un procés de descobriment al llarg del taller. No sé si a hores d'ara ja sap parlar

Ferran Suay

català, però evidentment va veure les coses des d'un cantó des del qual abans no se les havia mirades mai.

— Què caldria continuar fent perquè el TELP no esdevingui una flor que no fa estiu?

— Crec que caldria incorporar aquest plantejament, i les estratègies de resolució de conflictes, al mateix ensenyament de la llengua. No es pot ensenyar una llengua minorada com se n'ensenyava una altra de normal, perquè les situacions amb què es trobaran els nous parlants no són les mateixes. Per exemple, un nou catalanoparlant es trobarà sovint que les dificultats per a poder expressar-se amb normalitat en el seu català après provenen d'altres catalanoparlants. Doncs se li ha d'ensenyar a resoldre aquests problemes, sense abandonar el català.

— Voleu afegir quelcom sobre aquesta experiència?

— Voldria afegir-hi que tots els esforços que puguem fer des de l'anomenada societat civil, en la línia d'incrementar el benestar de la llengua, no poden reeixir si els nostres governants no posen fil a l'agulla. I, en aquest sentit, l'efecte modelador de la televisió és molt potent. Cada vegada que una presentadora de TV3 s'adreça en castellà a persones que fa anys i panys que viuen a Catalunya (com ara els futbolistes Messi o Eto'o), o fins i tot que hi han nascut (com els Estopa, per exemple), fa molt més mal del que podem resoldre amb dotzenes de tallers. ◆